

EIROPAS CENTRĀLĀ BANKA

EUROSISTĒMA

ECB 2014. GADA AUGUSTA "MĒNEŠA BIĻETENS"

IEVADRAKSTS

Pamatojoties uz regulāro tautsaimniecības un monetāro analīzi, Padome 2014. gada 7. augusta sanāksmē nolēma nemainīt galvenās ECB procentu likmes. Pieejamā informācija joprojām atbilst Padomes vērtējumam par euro zonas tautsaimniecības mērenas un nevienmērīgas atveseļošanās turpināšanos zemas inflācijas un ierobežotas monetārās un kreditēšanas dinamikas apstākļos. Vienlaikus vidēja termiņa un ilgtermiņa euro zonas inflācijas gaidas joprojām stabili atrodas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam. Saistībā ar jūnija sākumā apstiprinātajiem monetārās politikas pasākumiem monetārās politikas nostāja kļuvusi stimulējošāka. Tas ir saskaņā ar Padomes sniegtajām perspektīvas norādēm un atbilstoši atspoguļo euro zonas tautsaimniecības perspektīvu, kā arī lielāko attīstīto valstu monetārās politikas cikla atšķirības. Ilgāka termiņa refinansēšanas mērķoperācijas (ITRMO), kas tiks īstenotas nākamajos mēnešos, veicinās stimulējošu monetārās politikas nostāju. Šīs operācijas visām bankām, kas atbilst noteiktiem reālās tautsaimniecības kreditēšanas standartiem, periodā līdz četriem gadiem nodrošinās ilgtermiņa finansējumu ar izdevīgiem noteikumiem. Tam vajadzētu turpmāk atvieglot finansēšanas nosacījumus un stimulēt reālās tautsaimniecības kreditēšanu. Šo pasākumu izpaušmes tautsaimniecībā palīdzēs inflācijai atkal paaugstināties līdz līmenim tuvu 2%.

Atbilstoši iepriekš ziņotajam un saistībā ar jūnija sākumā pieņemto lēmumu Padome sākusī aktīvāk veikt sagatavošanās darbus saistībā ar tiešajiem pirkumiem ar aktīviem nodrošināto vērtspapīru tirgū, lai uzlabotu monetārās politikas transmisijas mehānisma funkcionēšanu.

Gaidāms, ka Padome turpinās īstenot ļoti stimulējošu monetāro politiku. Runājot par perspektīvas norādēm, galvenās ECB procentu likmes ilgāku laiku saglabāsies pašreizējā līmenī, ņemot vērā pašreizējo inflācijas perspektīvu. Turklāt Padome vienprātīgi apņēmusies savu pilnvaru ietvaros izmantot arī nestandarta instrumentus, ja rastos nepieciešamība pēc turpmākas rīcības, lai novērstu pārāk ilga zemas inflācijas perioda risku. Padome cieši apņēmusies nodrošināt noturīgu inflācijas gaidu stabilizāciju vidējā termiņā un ilgtermiņā.

Runājot par tautsaimniecības analīzi, euro zonas reālais IKP šā gada 1. ceturksnī salīdzinājumā ar iepriekšējo ceturksni pieauga par 0.2%. Attiecībā uz 2. ceturksni mēneša rādītāji bija nedaudz svārstīgi, daļēji atspoguļojot tehniska rakstura faktorus. Kopumā jaunākā informācija, t.sk. par jūliju pieejamie apsekojumu rezultāti, joprojām atbilst Padomes gaidām, ka turpināsies euro zonas tautsaimniecības mērena un nevienmērīga atveseļošanās. Nākotnē iekšzemes pieprasījumu vajadzētu veicināt vairākiem faktoriem, t.sk. stimulējošai monetārās politikas nostājai un notiekošajiem finansēšanas nosacījumu uzlabojumiem. Turklāt pozitīvu devumu tautsaimniecības izaugsmē vajadzētu sniegt panāktajam fiskālās konsolidācijas un strukturālo reformu progresam, kā arī reāli rīcībā esošo ienākumu kāpumam. Pasaulē notiekošajam atveseļošanās procesam vajadzētu labvēlīgi ietekmēt arī eksporta pieprasījumu. Taču, lai gan darba tirgos vērojamas dažas turpmākas uzlabošanās pazīmes, bezdarba līmenis euro zonā joprojām ir augsts un neizmantotās jaudas apjoms kopumā vēl arvien ir liels. Turklāt privātajam sektoram izsniegto MFI aizdevumu atlikuma gada pārmaiņu temps jūnijā joprojām bija negatīvs, un tautsaimniecības atveseļošanās tempu, visticamāk, arī turpmāk palēninās nepieciešamība veikt bilanču korekcijas valsts un privātajā sektorā.

Ar euro zonas tautsaimniecības perspektīvu saistītie riski joprojām ir lejuvērsti. It īpaši paaugstinātie ģeopolitiskie riski, kā arī norises jaunajās tirgus ekonomikas valstīs un pasaules finanšu tirgos var negatīvi ietekmēt ekonomiskos apstākļus, t.sk. ietekmējot enerģijas cenas un euro zonas produkcijas pieprasījumu pasaulē. Papildu lejuvērsts risks saistīts arī ar nepietiekamām strukturālām reformām euro zonas valstīs, kā arī vājāku, nekā gaidīts, iekšzemes pieprasījumu.

Saskaņā ar Eurostat ātro aplēsi euro zonas SPCI gada inflācija 2014. gada jūlijā bija 0.4% (jūnijā – 0.5%). Tas galvenokārt atspoguļo zemāku enerģijas cenu inflāciju, bet pārējie galvenie SPCI komponenti kopumā saglabājās nemainīgi. Pamatojoties uz pašreizējo informāciju, gaidāms, ka SPCI gada inflācija nākamajos mēnešos joprojām būs zema, pirms tā pakāpeniski paaugstināsies 2015. un 2016. gadā. Savukārt euro zonas tautsaimniecības vidējā termiņa un ilgtermiņa inflācijas gaidas joprojām stabili atrodas līmenī, kas atbilst Padomes mērķim nodrošināt inflācijas līmeni zemāku par 2%, bet tuvu tam.

Padome uzskata, ka gan augšupvērstie, gan lejupvērstie cenu attīstības perspektīvas riski vidējā termiņā ir ierobežoti un kopumā līdzsvaroti. Šajā kontekstā tiks veikts rūpīgs paaugstinātu ģeopolitisko risku un valūtas kursu dinamikas iespējamās ietekmes monitorings.

Runājot par monetāro analīzi, 2014. gada jūnija dati joprojām liecina par palēninātu plašās naudas (M3) kāpuma pamattempu. M3 gada kāpums jūnijā bija 1.5% (maijā – 1.0%). Šaurās naudas rādītāja M1 kāpums jūnijā palielinājās līdz 5.3% (maijā – 5.0%). Būtisks M3 gada izaugsmi noteicošs faktors joprojām bija MFI tīro ārējo aktīvu pozīcijas palielinājums, kas daļēji atspoguļoja starptautisko investoru nerimstošo interesi par euro zonas aktīviem.

Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pārmaiņu temps, kas koriģēts atbilstoši pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei, jūnijā joprojām bija negatīvs (–2.3%; maijā – –2.5%; februārī – –3.2%). Nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu dinamika joprojām ir vāja, atspoguļojot novēloto saikni ar ekonomiskās attīstības ciklu, kredītrisku, kredītu piedāvājuma faktorus un notiekošo finanšu un nefinanšu sektora bilanču koriģēšanu. Vienlaikus pēc gada sākumā konstatētām ievērojamām negatīvām mēneša plūsmām pēdējos mēnešos nefinanšu sabiedrībām izsniegto aizdevumu dinamikā mēneša plūsmu ziņā vērojamas stabilizēšanās pazīmes. Tas atbilst banku kreditēšanas 2014. gada 2. ceturkšņa apsekojuma rezultātiem – šajā apsekojumā bankas ziņoja, ka kredītu standarti attiecībā uz uzņēmumiem izsniegtajiem aizdevumiem kopumā ir atviegloti. Tomēr vēsturiskā skatījumā tie joprojām visumā ir samērā stingri. Papildus bankas ziņoja par situācijas uzlabošanu nefinanšu sabiedrību un mājsaimniecību aizdevumu neto pieprasījuma ziņā. Mājsaimniecībām izsniegto aizdevumu atlikuma gada pieauguma temps, kas koriģēts atbilstoši aizdevumu pārdošanas un vērtspapīrošanas darījumu ietekmei, jūnijā bija 0.5% un kopš 2013. gada sākuma kopumā nav mainījies.

Ņemot vērā lēno kreditēšanas pieaugumu, ļoti svarīgs ir ECB pašlaik veiktais visaptverošais banku bilanču novērtējums. Bankām vajadzētu pilnībā izmantot šā novērtējuma sniegtās priekšrocības, lai uzlabotu kapitāla pozīciju, tādējādi veicinot kreditēšanas paplašināšanas iespējas turpmākajos atveseļošanās procesa posmos.

Apkopojot var teikt – tautsaimniecības analīzes rezultāti liecina, ka pašreizējam zemas inflācijas periodam vajadzētu sekot pakāpeniskam SPCI inflācijas pieaugumam līdz līmenim, kas tuvāks 2%. Salīdzinājums ar monetārās analīzes sniegtajām norādēm to apstiprina.

Kas attiecas uz fiskālo politiku, pēdējos gados visaptveroša fiskālā konsolidācija veicinājusi budžeta nelīdzsvarotības mazināšanos. Nozīmīgas strukturālās reformas uzlabojušas konkurētspēju un valstu darba un preču tirgu pielāgošanās spējas. Pašlaik šie centieni jāpastiprina, lai uzlabotu euro zonas izaugsmes potenciālu. Strukturālajām reformām jābūt vērstām uz privāto ieguldījumu un jaunu darbvieta radīšanas veicināšanu. Lai atjaunotu stabilas valsts finanses, euro zonas valstīm jāturpina nodrošināt atbilstību Stabilitātes un izaugsmes paktam un tās nedrīkst atkāpties no panāktā fiskālās konsolidācijas progressa. Fiskālā konsolidācija jāīsteno izaugsmei labvēlīgā veidā. Euro zonas esošā fiskālās un makroekonomiskās uzraudzības regulējuma pilnīga un konsekventa ieviešana ir vitāli svarīga, lai samazinātu augsto valsts parāda līmeni, palielinātu potenciālo izaugsmi un paaugstinātu euro zonas spēju pretoties šokiem.

Šajā "Mēneša Biļetena" izdevumā iekļauti divi raksti. Pirmajā rakstā aplūkota pieredze, kas gūta ārvalstu valūtas likviditāti palielinošos centrālo banku mijmaiņas darījumos. Otrajā rakstā skaidroti statistikas jomā pieņemto starptautisko standartu pārskatīšanas iemesli, kā arī jauno standartu priekšrocības.